

บันทึก

เรื่อง อำนาจของนายกรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
ในการสั่งลงโทษผู้ที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้ว

สำนักงาน ป.ป.ป. ได้มีหนังสือ ลับ ด่วน ที่ นร ๑๔๐๔/๑๔๓๘๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป.ได้พิจารณาสอบสวนนางสมจิตต์ ศาสตร์แย้ม อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ โรงเรียนชุมชนวัดเทพมงคล อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรณีร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ซึ่งผลการสืบสวนสอบสวนปรากฏว่านางสมจิตต์ ศาสตร์แย้ม ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยชอบ คณะกรรมการ ป.ป.ป.จึงได้พิจารณามีมติในการประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๓ ให้เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษไล่ออกปลดออก หรือให้ออก ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๒๑ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ แต่ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรีมีคำสั่งที่ ๑๕๙/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๓ อนุญาตให้นางสมจิตต์ ศาสตร์แย้ม ลาออกจากราชการ โดยให้ออกตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓

สำหรับกรณีตามข้อหารือนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ป.มีมติชี้ขาดตามมาตรา ๒๑ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ว่า นางสมจิตต์ ศาสตร์แย้ม ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติในขณะที่นางสมจิตต์ ศาสตร์แย้ม ยังคงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ตามมาตรา ๒๑ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ กรณีจึงมีปัญหาวานายกรัฐมนตรียังคงมีอำนาจพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษตามมาตรา ๒๑ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้หรือไม่ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณา

ปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ป.ป.ป.) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีพฤติการณ์ที่ร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจพิจารณาดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐^๑ และมาตรา ๒๑^๒ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติโดยไม่สามารถชี้แจงได้ว่า ทรัพย์สินนั้นได้มาโดยชอบ มาตรา ๒๑ ทวิ^๓ ได้บัญญัติ

^๑ มาตรา ๒๐ เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการหรือมีการกล่าวหาร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้น ก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่กล่าวหาว่าร้องเรียนนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้แสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินตามมาตรา ๒๓ ไว้แล้ว ให้คณะกรรมการนำรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติตามวรรคหนึ่งว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่กล่าวหาว่าร้องเรียนมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป ในการสืบสวนสอบสวนนี้ คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้กรรมการ อนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใดดำเนินการแล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบก็ได้

มติของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

^๒ มาตรา ๒๑ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการสืบสวนสอบสวนตามมาตรา ๒๐ แล้ว มีมติว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวน หรือมอบอำนาจให้กรรมการหรืออนุกรรมการดำเนินการสอบสวน และให้นำความในมาตรา ๑๗ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มติของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

^๓ มาตรา ๒๑ ทวิ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แล้วหากพิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวที่ตนได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ตี แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการส่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการแจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ แล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก และตามมาตรา ๒๑ จัตวา^๔ ก็ยังได้บัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.ไว้อีกว่า ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.ดังกล่าวนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ป.ก็ยังมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้จนเสร็จสิ้น และหากคณะกรรมการ ป.ป.ป.ดำเนินการแล้วเสร็จภายในหนึ่งนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกตินายกรัฐมนตรีก็ยังมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๒๑ จัตวา ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นมิได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวตามมาตรา ๒๑ ทวิ ต่อไป

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๓๕

มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่าผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

“ มาตรา ๒๑ จัตวา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาหรือเรียนว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๑๗ ทวิ ในกรณีที่เป็นความผิดอย่างร้ายแรง หรือในกรณีที่มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการได้มีมติให้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว แม้ภายหลังผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น นอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่า ผู้นั้นกระทำความผิดอย่างร้ายแรง หรือผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พนังงานอัยการ นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการตุลาการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ